

Ochrona własności intelektualnej

Kierunek: Mechatronika

MCM032008W

**Podstawowe pojęcia ochrony własności intelektualnej.
Badania, nauka, wiedza, odkrycie, wynalazek, innowacje
i innowacyjność, zastrzeżenie patentowe, wzory użytkowe,
wzory przemysłowe, topografia obwodów scalonych**

Katedra Mechaniki, Inżynierii Materiałowej i Biomedycznej

Krzysztof Jamroziak

e-mail: krzysztof.jamroziak@pwr.edu.pl

Tel. 71 320 27 60

Konsultacje: wtorek: godz. 13.00-15.00

HR EXCELLENCE IN RESEARCH

Politechnika Wroclawska

Wymagania

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	15				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	30				
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę				
Grupa kursów					
Liczba punktów ECTS	1				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)					

Wymagania

Forma zajęć – Wykład		Liczba godzin
Wy1	Podstawowe pojęcia ochrony własności intelektualnej. Badania, nauka, wiedza, odkrycie, wynalazek, innowacje i innowacyjność, zastrzeżenie patentowe, wzory użytkowe, wzory przemysłowe, topografia obwodów scalonych.	2
Wy2	Procedura badania zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych.	2
Wy3	Ocena zdolności patentowej. Opis zgłoszeniowy wynalazku.	2
Wy4	Informacja patentowa: źródła i zbiory dokumentacji i literatury patentowej, dostęp do informacji i baz danych Urzędu Patentowego RP.	2
Wy5	Znaki towarowe i ich ochrona prawna. Prawo autorskie i prawa pokrewne dzieł literackich i artystycznych.	2
Wy6	Ochrona własności intelektualnej oprogramowania. Organizacje zajmujące się zbiorowym zarządzaniem praw autorskich.	2
Wy7	Ochrona własności intelektualnej baz danych oraz domen.	2
Wy8	Plagiat a praca inżynierska.	1
		Suma: 15

Wymagania

Zajęcia są prowadzone w formie wykładu i dyskusji problemowej.

Dyskusja problemowa polega na czynnym uczestnictwie słuchacza poprzez jego przygotowanie wcześniejsze z zagadnień niniejszego przedmiotu.

Zaliczenie na ocenę zostanie przeprowadzone w formie opracowania zgłoszenia patentowego zgodnie z obowiązującymi wytycznymi na Uczelni.

Ocenę można podnieść poprzez aktywne uczestnictwo w dyskusji.

Literatura

PODSTAWOWA

1. Adamczak A., Gedłek M. tytuł: Znaki towarowe w działalności małych i średnich przedsiębiorstw. Krajowa Izba Gospodarcza. Warszawa 2009.
2. Adamczak A., Dobosz E., Gedłek M. Wzory przemysłowe w działalności małych i średnich przedsiębiorstw. Krajowa Izba Gospodarcza. Warszawa 2009.
3. Barta J., Markiewicz R. Prawo autorskie i prawa pokrewne. Wyd. 5. Warszawa 2011.
4. Kondrat M., Dreszer-Lichańska H. Własność przemysłowa w UE. Gdańsk 2007.
5. Kostański P., Żelechowski Ł. Prawo własności przemysłowej. Podręcznik akademicki. Warszawa 2014.
6. Michniewicz, G. Ochrona własności intelektualnej. Wyd. 4. C.H. Beck. Warszawa 2019.

Literatura

UZUPEŁNIAJĄCA

1. Jeziorow J. Wrocławski "Kodeks dobrych praktyk w zakresie korzystania z wyników pracy intelektualnej. Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego. Wrocław 2010.
2. Pawlik K., Zenderowski R. Dyplom z internetu. Jak korzystać z internetu pisząc prace dyplomowe? CeDeWu. Warszawa 2013.
3. Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej (tj. Dz.U. 2003 nr 119, poz. 1117 z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tj. Dz.U. 2006 nr 90, poz. 631 z późn. zm.).

5. Konwencja o udzielaniu patentów europejskich (Konwencja o patencie europejskim), sporządzona w Monachium dnia 5 października 1973 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 79, poz. 737), Akt z dnia 29 listopada 2000 r. rewidujący Konwencję o udzielaniu patentów europejskich, sporządzoną w Monachium dnia 5 października 1973 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 236, poz. 1736).
6. Konwencja paryska o ochronie własności przemysłowej z dnia 20 marca 1883 r. zmieniona w Brukseli dnia 14 grudnia 1900 r., w Waszyngtonie dnia 2 czerwca 1911 r., w Hadze dnia 6 listopada 1925 r., w Londynie dnia 2 czerwca 1934 r., w Lizbonie dnia 31 października 1958 r. i w Sztokholmie dnia 14 lipca 1967 r. - Akt sztokholmski z dnia 14 lipca 1967 r. (Dz. U. z 1975 r. Nr 9, poz. 51).
7. Podstawowe – obowiązujące akty prawne z zakresu ochrony własności przemysłowej na stronie Urzędu Patentowego RP: www.uprp.pl.

Historia ochrony WI

- **Starożytność i wczesne średniowiecze – brak praw ochronnych – głównie ze względu na ograniczenia techniczne ;**
- **1315 r. – monopol króla Czech Jana Luksemburskiego dla konstruktora pomp odwadniających kopalnie;**
- **1421 r. – pierwsze imienne prawo ochronne dla architekta Filippo Brunelleschi, Florencja na łódź do transportu ciężkich bloków;**
- **1450 – wynalezienie druku przez Gutenberga;**
- **1474 r. – pierwsza ustawa ustalające zasady ochronne w dzisiejszym rozumieniu. Wenecja;**
- **1709 r. - Status królowej Anny, Anglia. Copyright. Pierwsza ustawa o prawie autorskim;**
- **14.02.1876 Alexander Graham Bell zgłasza zastrzeżenia wynalazku umożliwiającego rozmowy na odległość. Trzy godziny później robi to Elisha Gray.**

Podstawowe pojęcia ochrony własności intelektualnej

Prawa własności intelektualnej (*ang. Intellectual Property*), to rodzaj praw wyłącznych do określonego wytworu umysłu ludzkiego, wynikających z narodowego, regionalnego lub międzynarodowego ustawodawstwa.

Ochronę własności intelektualnej zapoczątkowały dwa fundamentalne, międzynarodowe akty prawne:

1. **1883 r. Paryż: Konwencja o ochronie własności przemysłowej (Konwencja paryska)**, regulująca zasady ochrony rozwiązań o charakterze technicznym (wynalazki, wzory użytkowe i przemysłowe) oraz oznaczeń indywidualizujących w obrocie gospodarczym (znaki towarowe, nazwy handlowe i oznaczenia pochodzenia), a także zasady zwalczania nieuczciwej konkurencji.
2. **1886 r. Berno: Konwencja o ochronie dzieł literackich i artystycznych (Konwencja berneńska)**, mająca na celu zapewnienie praw twórcom dzieł literackich, artystycznych i naukowych, zwłaszcza na terytorium innych krajów niż kraj pochodzenia.

Konwencje wprowadziły zasady:

1. Pierwszeństwa (priorytetu) konwencyjnego
2. Zasada teretorialności ochrony

Podstawowe pojęcia ochrony własności intelektualnej

USTAWODAWSTWO REGIONALNE DOTYCZĄCE WŁASNOŚCI PRZEMYSŁOWEJ

1. 1973 r. Monachium: **Konwencja o udzielaniu patentów europejskich.**
2. Rozporządzenia i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady

USTAWODAWSTWO MIĘDZYNARODOWE DOTYCZĄCE PRAWA AUTORSKIEGO I PRAW POKREWNYCH

1. 1961 r. Rzym: **Międzynarodowa konwencja o ochronie praw artystów wykonawców, producentów fonogramów oraz organizacji nadawczych (Konwencja rzymska).**
2. 1996 r. Genewa: **Traktat Światowej Organizacji Własności Intelektualnej [WIPO] o prawie autorskim.**
3. 1996 r. Genewa: **Traktat Światowej Organizacji Własności Intelektualnej [WIPO] o artystycznych wykonaniach i fonogramach.**

Podstawowe pojęcia ochrony własności intelektualnej

USTAWODAWSTWO REGIONALNE DOTYCZĄCE PRAWA AUTORSKIEGO I PRAW POKREWNYCH

1. Rozporządzenia i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady

USTAWODAWSTWO KRAJOWE

1. **Ustawa** z dnia 4 lutego 1994 r. o **prawie autorskim i prawach pokrewnych** (Dz. U. 1994 Nr 24 poz. 83 z późn. zm.)
2. **Ustawa** z dnia 30 czerwca 2000 r. **Prawo własności przemysłowej** (Dz. U. 2001 Nr 49 poz. 508 z późn. zm.)
3. **Ustawa** z dnia 16 kwietnia 1993 r. o **zwalczaniu nieuczciwej konkurencji** (Dz. U. z 2003 r. Nr 153 poz. 1503 z późn. zm.)

Podstawowe pojęcia ochrony własności intelektualnej

URZĘDY DS. WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ międzynarodowe

Biuro Międzynarodowe Światowej Organizacji Własności Intelektualnej [World Intellectual Property Organization **WIPO**] Genewa, Szwajcaria

regionalne (w Europie)

Europejski Urząd Patentowy [European Patent Office **EPO**] Monachium, Niemcy

Urząd Harmonizacji Rynku Wewnętrznego [Office for Harmonization in the Internal Market **OHIM**] Alicante, Hiszpania

krajowe

Urząd Patentowy RP, Warszawa

CZYM JEST WŁASNOŚĆ INTELEKTUALNA?

Rosnące zainteresowanie problematyką innowacyjności, kapitału intelektualnego czy gospodarką opartą na wiedzy nie doprowadziło do skodyfikowania własności intelektualnej i zebrania jej w jednym akcie prawnym.

Brak zbiorczego aktu prawnego utrudnia ustalenie, co dokładnie kryje się pod hasłem „własność intelektualna”.

Również doktryna prawa rozróżnia dwa rozumienia własności intelektualnej.

Podstawowe pojęcia ochrony własności intelektualnej

W znaczeniu wąskim prawa składające się na własność intelektualną ograniczają się do utworów jako przedmiotów prawa.

W znaczeniu szerokim zakres ten ulega poszerzeniu o prawo własności przemysłowej, takie jak:

- Wynalazki;
- Wzory przemysłowe;
- Wzory użytkowe;
- Znaki towarowe
- Oznaczenia geograficzne;
- Topografie układów scalonych;
- Projekty racjonalizatorskie.

Podstawowe pojęcia ochrony własności intelektualnej

Na gruncie międzynarodowym zakres przedmiotowy pojęcia własność intelektualna został najpełniej określony w „Porozumieniu w sprawie handlowych aspektów własności intelektualnej”.

Zgodnie z jego treścią w skład własności intelektualnej wchodzi:

- utwory w rozumieniu prawa autorskiego;
- programy komputerowe;
- zbiory (bazy) danych;
- znaki towarowe;
- oznaczenia geograficzne;
- wzory przemysłowe;
- patenty;
- wzory masek (topografie) układów scalonych;
- informacje nieujawnione.

Podstawowe pojęcia ochrony własności intelektualnej

Światowa Organizacja Własności Intelektualnej (WIPO) definiuje pojęcie własności intelektualnej jako zbiór praw odnoszących się w szczególności do:

dzieł literackich, artystycznych i naukowych,
interpretacji artystów interpretatorów oraz wykonań artystów/
wykonawców,
fonogramów i programów radiowych i telewizyjnych,
wynalazków we wszystkich dziedzinach działalności ludzkiej,
odkryć naukowych,
wzorów przemysłowych,
znaków towarowych i usługowych,
nazw handlowych i oznaczeń handlowych,
ochrony przed nieuczciwą konkurencją.

Podstawowe pojęcia ochrony własności intelektualnej

Wskazany powyżej zakres przedmiotowy własności intelektualnej poszerza się niekiedy o kolejne elementy.

Najczęściej chodzi o: nazwy handlowe, markę, reputację, kapitał ludzki, relacje z klientami, kulturę organizacyjną i przywództwo czy siłę atrakcyjną przedsiębiorstwa (goodwill)

Jednocześnie postępujący rozwój nowych technologii, a zwłaszcza zwiększenie możliwości oddziaływania na rynek za pomocą internetu pociąga za sobą rozciągnięcie pojęcia własności intelektualnej na domeny internetowe jako elementy odróżniające przedsiębiorcę działającego w sieci. Niejednokrotnie oryginalne i wyróżniające się oznaczenie przedsiębiorcy będzie posiadało większe znaczenie dla przedsiębiorcy niż jego znak towarowy.

Podstawowe pojęcia ochrony własności intelektualnej

- **Własność intelektualna** – zbiorcze określenie grupy monopolii prawnych, obejmujące niektóre dobra niematerialne (prawo autorskie) oraz niektóre własności przemysłowe (patenty oraz znaki towarowe).
- **Dobro niematerialne** – to dobro występujące w obrocie cywilnoprawnym, nieposiadające postaci materialnej.
- **Prawo własności intelektualnej** (*prawo na dobrach niematerialnych*) – termin obejmujący elementy różnych działów prawa, regulujące zasady korzystania z tzw. własności intelektualnej.

Podstawowe pojęcia ochrony własności intelektualnej

Pojęcie prawo własności intelektualnej, czy też prawo na dobrach niematerialnych, odnosi się do wszelkich wytworów ludzkiego umysłu, jak i praw do korzystania z nich.

Prawo własności intelektualnej pozwala na zapewnienie sobie wyłączności właśnie w zakresie niematerialnych składników przedsiębiorstwa. Obejmuje dość szeroki zakres tematyczny. Najczęściej wskazuje się na:

- patenty,
- prawa ochronne obejmujące wzory przemysłowe, znaki towarowe (własność przemysłowa),
- prawa autorskie i prawa pokrewne.

Przedmiotem ochrony nie są przedmioty materialne, **lecz pewne dobra stanowiące zjawiska o charakterze niematerialnym. Dobra niematerialne to dobra występujące w obrocie cywilnoprawnym, nie posiadające postaci materialnej.**

Stanowią one wynik trzech twórczości:

- artystycznej,
- naukowej,
- wynalazczej.

Cechą wspólną wszystkich praw własności intelektualnej jest to, że dają uprawnionemu możliwość zakazania innym pewnych czynności związanych zazwyczaj z gospodarczą eksploatacją dóbr będących przedmiotem ochrony. Należy zawsze pamiętać, iż prawa własności intelektualnej są dla przedsiębiorcy narzędziem obrony.

Podstawą wszelkich praw wyłącznych jest ich terytorialny charakter. Oznacza to, że każde prawo dotyczące tego samego dobra niematerialnego funkcjonujące w dwóch różnych krajach jest od drugiego całkowicie niezależne.

Możliwe jest, zatem, że ten sam wynalazek zgłoszonych w dwóch krajach zostanie objęty patentem w jednym z nich, a w drugim nie. Możliwe jest też, że te same prawa przysługiwać będą w dwóch krajach różnym osobom.

Fakt istnienia, zakres ochrony oraz podmiot uprawniony w jedynym kraju są bez znaczenia dla sytuacji odpowiednich praw w innych krajach.

Prawa autorskie a prawa własności przemysłowej

Istnieją dwie kategorie własności intelektualnej.

Pierwsza – prawo autorskie i prawa pokrewne, obejmuje szeroki zakres utworów literackich i artystycznych, zapisanych, wykonanych oraz nagranych.

Druga kategoria, nazywana własnością przemysłową, obejmuje wynalazki (patenty), znaki towarowe, wzory użytkowe i przemysłowe, oznaczenia geograficzne, a także topografie układów scalonych.

Podstawowym praktycznym wyróżnikiem – praw własności przemysłowej oraz praw autorskich i praw pokrewnych - jest sposób powstania prawa wyłącznego.

Prawo własności intelektualnej

Podstawowymi źródłami prawa w Polsce są ustawy. **Prawa na dobrach niematerialnych** zostały **uregulowane w 4 ustawach**:

1. Utwory, programy komputerowe oraz przedmioty praw pokrewnych (np. artystyczne wykonania) objęte są **ustawą o prawie autorskim i prawach pokrewnych**.
2. **Ustawa o ochronie baz danych** zawiera regulacje dotyczące baz danych w zakresie, w jakim nie stanowią one utworów.
3. Patenty, wzory użytkowe, wzory przemysłowe, znaki towarowe i oznaczenia geograficzne zostały objęte **ustawą prawo własności przemysłowej**.
4. Istotne znaczenie ma też **ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji**.

Warto pamiętać, że: !

istnieje wiele innych przepisów, które regulują korzystanie z dóbr niematerialnych - przede wszystkim **przepisy kodeksu cywilnego o dobrach osobistych**

przepisy dotyczące dóbr niematerialnych można znaleźć również m.in w:

- kodeksie cywilnym

- w prawie prasowym

- w ustawie o ochronie dziedzictwa Fryderyka Chopina

- w prawie geodezyjnym i kartograficznym

Warto pamiętać, że:

w polskim prawie funkcjonuje zasada hierarchii aktów prawnych.

Polskie ustawy **muszą być zgodne z wiążącymi Polskę przepisami prawa międzynarodowego**, a w szczególności europejskiego.

Wiele z przyjętych w polskich ustawach rozwiązań wynika z konieczności realizacji tych zobowiązań, ale w wielu miejscach polski ustawodawca ma większą lub mniejszą swobodę

Badania

Badania naukowe to rozwiązywanie problemów w zadaniach naukowych.

Mogą one być prowadzone w szerokim i wąskim ujęciu. W szerokim ujęciu to etapowy proces twórczych czynności przebiegający od ustalenia i powzięcia decyzji o rozwiązywaniu problemu badawczego, aż do jego ujęcia pisemnego w formie odpowiedniego naukowego opracowania.

Badania w wąskim ujęciu sprowadzają się do konkretnych czynności badawczych i mają na celu poznanie nieznanych lub mało znanych właściwości (cech, parametrów) obiektów, przedmiotów, zdarzeń, procesów, faktów,

Badania

CELEM BADAŃ NAUKOWYCH jest zatem ujawnianie nowych prawd i tworzenie nowych teorii naukowych. To teoretyczne a także empiryczne wyjaśnianie i odwzorowanie realnej rzeczywistości w określonych obszarach wiedzy ludzkiej i naukowej działalności człowieka.

Przez **badania naukowe** należy rozumieć:

badania podstawowe - badania podstawowe – oryginalne prace badawcze eksperymentalne lub teoretyczne podejmowane przede wszystkim w celu zdobywania nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne,

badania stosowane - prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy, zorientowane przede wszystkim na zastosowanie w praktyce,;

badania przemysłowe - badania mające na celu zdobycie nowej wiedzy oraz umiejętności w celu opracowywania nowych produktów, procesów i usług lub wprowadzania znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów i usług; badania te uwzględniają tworzenie elementów składowych systemów złożonych, budowę prototypów w środowisku laboratoryjnym lub w środowisku symulującym istniejące systemy, szczególnie do oceny przydatności danych rodzajów technologii, a także budowę niezbędnych w tych badaniach linii pilotażowych, w tym do uzyskania dowodu w przypadku technologii generycznych;

Prace rozwojowe - nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i działalności gospodarczej oraz innej wiedzy i umiejętności do planowania produkcji oraz tworzenia i projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów i usług, z wyłączeniem prac obejmujących rutynowe i okresowe zmiany wprowadzane do produktów, linii produkcyjnych, procesów wytwórczych, istniejących usług oraz innych operacji w toku, nawet jeżeli takie zmiany mają charakter ulepszeń, w szczególności:

- opracowywanie prototypów i projektów pilotażowych oraz demonstracje, testowanie i walidację nowych lub ulepszonych produktów, procesów lub usług w otoczeniu stanowiącym model warunków rzeczywistego funkcjonowania, których głównym celem jest dalsze udoskonalenie techniczne produktów, procesów lub usług, których ostateczny kształt nie został określony,

- opracowywanie prototypów o potencjalnym wykorzystaniu komercyjnym oraz projektów pilotażowych, w przypadkach gdy prototyp stanowi końcowy produkt komercyjny, a jego produkcja wyłącznie do celów demonstracyjnych i walidacyjnych jest zbyt kosztowna; w przypadku gdy projekty pilotażowe lub demonstracyjne mają być następnie wykorzystywane do celów komercyjnych, wszelkie przychody uzyskane z tego tytułu należy odjąć od kwoty kosztów kwalifikowanych pomocy publicznej,
- działalność związana z produkcją eksperymentalną oraz testowaniem produktów, procesów i usług, pod warunkiem że nie są one wykorzystywane komercyjnie,

Prace rozwojowe nie obejmują rutynowych i okresowych zmian wprowadzanych do produktów, linii produkcyjnych, procesów wytwórczych, istniejących usług oraz innych operacji w toku, nawet jeżeli takie zmiany mają charakter ulepszeń.

Badania naukowe lub prace rozwojowe na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa - systematyczne prace uwzględniające specyfikę dziedziny obronności i bezpieczeństwa państwa oraz konieczność zapewnienia ochrony informacji niejawnych, prowadzące do pozyskania nowych technologii, nowych wzorów uzbrojenia i sprzętu niezbędnych do realizacji polityki obronnej i bezpieczeństwa państwa, przygotowań obronnych w sferze militarnej i pozamilitarnej oraz potrzeb Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Działalność badawczo-rozwojowa – działalność twórcza obejmująca badania naukowe lub prace rozwojowe, podejmowana w sposób systematyczny w celu zwiększenia zasobów wiedzy oraz wykorzystania zasobów wiedzy do tworzenia nowych zastosowań.

POZIOMY GOTOWOŚCI TECHNOLOGICZNEJ

(ang. TRL – Technology Readiness Levels)

Nauka

- 1) Nauka = dziedzina ludzkiej działalności, dziedzina kultury
- 2) Nauka = pewien typ działalności, zbiór czynności uczonych, praca badawcza (ujęcie czynnościowe)
- 3) Nauka = wytwór = osiągnięta wiedza naukowa (ujęcie wytworowe)

Źródło: (Kamiński, 1992, s. 11-19), (Szaniawski, 1994a, s. 48)

Istota i pojęcie nauki

Nauka (z ang. science) - jest to proces zdobywania zasobu wiedzy. Proces ten jest uznawany za działalność społeczną, której celem jest poznanie rzeczywistości w sposób obiektywny, przez poznanie zależności i relacji między zjawiskami, pojęciami i obiektami.

Jako obiekty rozumiane są: ludzie, zwierzęta i przedmioty.

Nauka rozwijana i doskonalona poprzez ciągłe badania, których wyniki ujmuje się w zorganizowany system pojęć, a zachodzące procesy sprzyjają wypracowaniu sądów o rzeczywistości, sądów dowiedzionych i sprawdzonych, sądów prawdziwych.

Nauka jako system wiedzy gwarantuje obiektywne poznanie rzeczywistości. Na poszczególne nauki można patrzeć jak na systemy ludzkiej działalności (zbiorowej/indywidualnej) zmierzające do realizacji pewnych celów oraz wytwory tej działalności (np. teorie).

Celem czynności składających się na naukę jest więc rozwijanie, poszerzanie, pogłębianie wiedzy o tej dziedzinie zjawisk, przedmiotów, procesów, które pozostają w optyce zainteresowania tejże nauki.

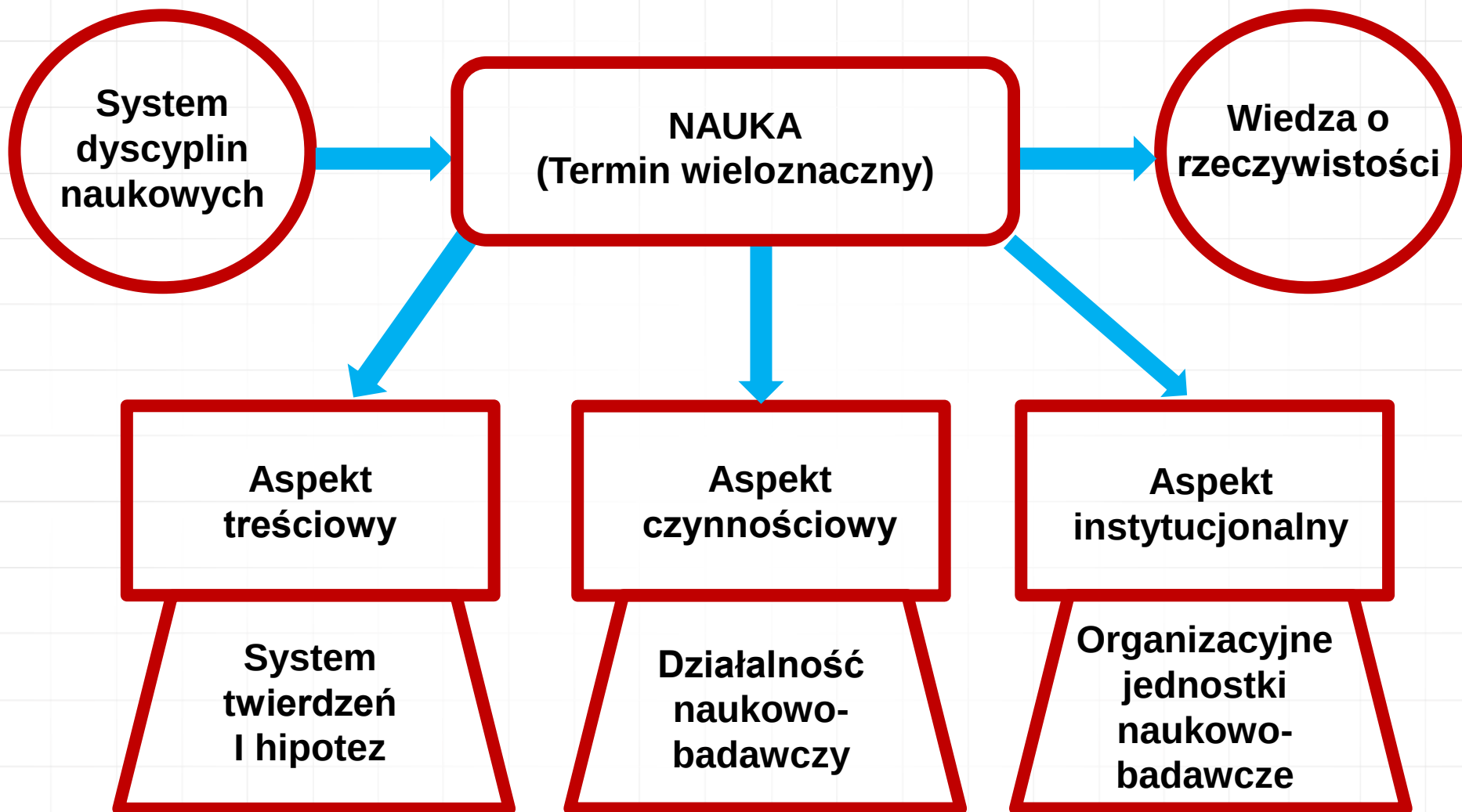
Istota i pojęcie nauki

Nauka jest pojęciem wieloznacznym. Nauka to termin wieloznaczny:

- czynności wykonywane przez uczonych,
- zbiór rezultatów tych czynności.

Ze względu na złożoność, naukę można rozpatrywać w siedmiu aspektach:

1. Nauka jako rodzaj wiedzy;
2. Nauka jako rodzaj działalności;
3. Nauka jako sposób działania poznawczego;
4. Nauka jako społeczność naukowa;
5. Nauka jako zespół instytucji badawczych;
6. Nauka jako świadomość społeczna;
7. Nauka jako siła wytwórcza.

Cele i funkcje nauki

Cel podmiotowy nauki to motywy działania uczonego.

Cel przedmiotowy to wyniki działania uczonego.

Cel przedmiotowy zaś należy odróżnić od owoców nauki (ewentualnego wykorzystania rezultatów naukowych).

Celem przedmiotowym nauki może być:

- 1) opis porządkujący (nie chodzi tu tylko o usystematyzowane informacje, bo takie zawiera np. książka telefoniczna, której nie uważa się za dzieło naukowe, ale o opis tłumaczący jakieś dane),
- 2) wyjaśnienie lub interpretacja humanistyczna (chodzi tu o rozumienie),
- 3) uzasadnienie ocen lub norm działania (postępowania albo wytwarzania tudzież wytworów).

Naczelną funkcją nauki jest zdobywanie wiedzy.

Wiedza

Wiedza ludzka to spostrzeżenia, informacje i zjawiska stanowiące fakty o istniejącej (otaczającej nas) rzeczywistości. Jest ona wytworem ludzkiej świadomości i zmysłowych odczuć utrwalonych w naszej pamięci.

Wiedza potoczna zwana także powszechną lub zdroworozsądkową to najstarszy rodzaj wiedzy ludzkiej. Zajmuje się ona użytkowym wyjaśnianiem i zastosowaniem zarówno sądów prawdziwych, jak i przesądów.

Wiedza naukowa opiera się na zasadzie „racjonalnego uznawania przekonań”. Zastępuje i eliminuje ona wiedzę potoczną. Zajmuje się nie tylko zjawiskami obserwowalnymi, ale stosując procesy myślowe, a przede wszystkim metody, techniki i narzędzia badawcze wyjaśnia (rozwiązuje) problemy (zadania) naukowe.

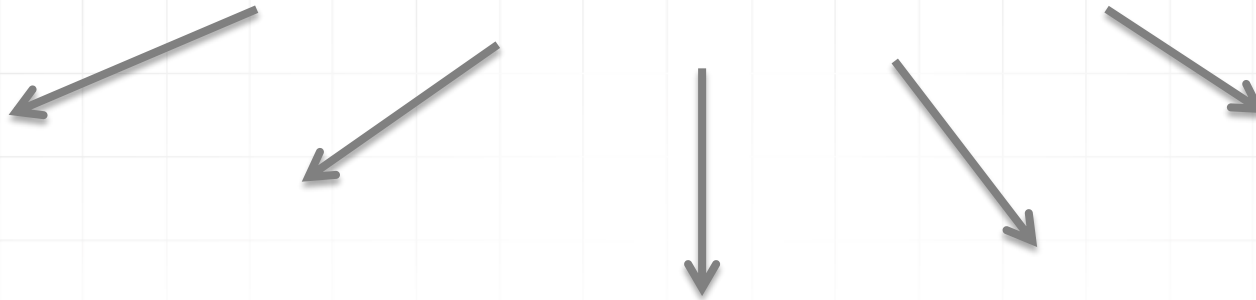
Czy jest wiedza?

- Wiedza postrzegana jest jako następca ziemi, pracy i kapitału w roli źródła przewagi konkurencyjnej.
- Obecnie, w czasach kiedy dużym problemem jest nadmiar informacji, a wyzwaniem staje się globalizacja przemysłu, pojawiają się problemy, które najłatwiej rozwiązać z wykorzystaniem systemów informatycznych.
- Praktycznie każdy system zarządzania wiedzą powinien bazować na odpowiednim rozwiązaniu wykorzystującym współczesne osiągnięcia technologii komunikacyjnych.
- Zarządzanie wiedzą nie jest i nie powinno być zagadnieniem technologicznym. Wiedza z definicji wymaga udziału człowieka.

Prawa wyłączne do własności intelektualnej powstają:

- **Pośrednio** na mocy decyzji urzędów patentowych wydawanych w oparciu o normy prawne
- **Bezpośrednio** na mocy ustaw krajowych, konwencji i porozumień międzynarodowych. I tak dla:
 - **wynalazków**
 - **wzorów użytkowych**
 - **wzorów przemysłowych**
 - **znaków towarowych i usługowych**
 - **oznaczeń geograficznych**
 - **topografii układów scalonych**podstawą uzyskania praw wyłącznych są **decyzje Urzędu Patentowego RP**
- **dla ochrony przed nieuczciwą konkurencją** jest ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji,
- **dla nazw handlowych i firmowych** podstawą są krajowe **normy prawa cywilnego, handlowego** o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. konwencja Paryska oraz inne ratyfikowane porozumienia międzynarodowe (np. TRIPS)

Dobra niematerialne "Autorskie"

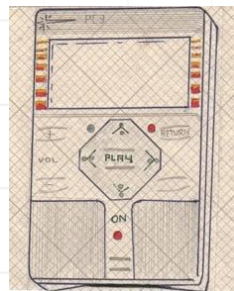

Dobra niematerialne „przemysłowe”

Wynalazek

Wzór użytkowy
i przemysłowy

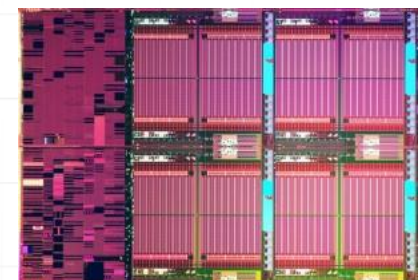
Znak Towarowy

Oznaczenie
geograficzne

Topografia
układów
scalonych

Dobra niematerialne „przemysłowe” - ochrona samodzielna

Przepis jest trzymany pod kluczem (i tuzinami kamer) przez 24 godziny na dobę, a jedynymi osobami, które znają go (lecz nie mogą zapisać go na kartce) są dwaj prezesi, którzy, podobnie jak najważniejsze osoby w państwie, nie mogą nigdy znaleźć się na pokładzie tego samego samolotu.

Dobra niematerialne „przemysłowe” - ochrona samodzielna

Dwa składniki, które odróżniają Coca-Colę od innych napojów gazowanych pochodzą od liści koki oraz owoców koli. Dzięki umowie z organizacją rządową Stanów Zjednoczonych do walki z narkotykami (DEA), Coca-Cola posiada na wyłączność dojsście do jedynej na świecie fabryki produkującej ekstrakt z koki (od 1903 r pozbawionej kokainy).

Przedsiębiorstwo jest zorganizowanym zespołem składników niematerialnych i materialnych przeznaczonym do prowadzenia działalności gospodarczej.

Obejmuje ono w szczególności:

- 1) oznaczenie indywidualizujące przedsiębiorstwo lub jego wyodrębnione części (nazwa przedsiębiorstwa);
- 2) własność nieruchomości lub ruchomości, w tym urządzeń, materiałów, towarów i wyrobów, oraz inne prawa rzeczowe do nieruchomości lub ruchomości;
- 3) prawa wynikające z umów najmu i dzierżawy nieruchomości lub ruchomości oraz prawa do korzystania z nieruchomości lub ruchomości wynikające z innych stosunków prawnych;

- 4) wierzytelności, prawa z papierów wartościowych i środki pieniężne;
- 5) koncesje, licencje i zezwolenia;
- 6) patenty i inne prawa własności przemysłowej;**
- 7) majątkowe prawa autorskie i majątkowe prawa pokrewne;**
- 8) tajemnice przedsiębiorstwa;**
- 9) księgi i dokumenty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Funkcje przedsiębiorstwa

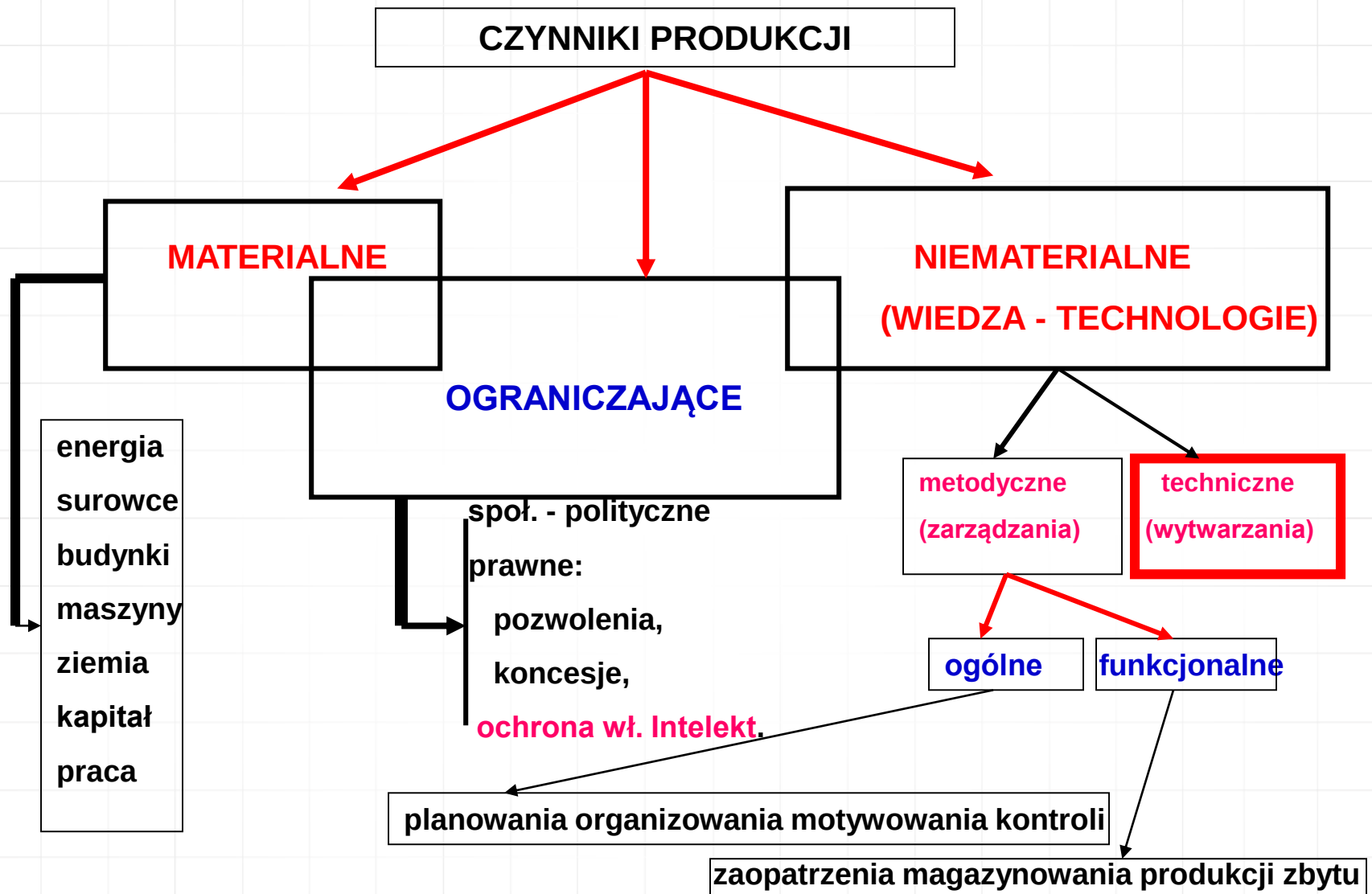
- **marketing**
 - badania i analizy rynku
 - polityka cen
 - kojarzenie sprzedaży z serwisem
 - systemy sprzedaży i dostaw produktów (usług)
- **innowacje - WE WSZYSTKICH DZIEDZINACH AKTYWNOŚCI, w tym**
 - nowe produkty i usługi
 - ulepszenia

Źródło: Drucker F., P. Praktyka zarządzania. Czytelnik, Akademia Ekonomiczna. Kraków 1998., s. 52 i dalsze.

Analizy i badania patentowe w analizie strategicznej

Wiedza jako czynnik produkcji

Źródło: Opracowanie W. Kotarba, R. Rogala, w części oparte o: Träger U. C. Uhlmann Der Technologietransfer in der BRD, Berlin - München 1984, s. 37.

KANAŁY TRANSFERU TECHNOLOGII

Kapitał intelektualny

nie jest własnością przedsiębiorstwa

może być sprzedany

Kapitał intelektualny = k a p i t a ł l u d z k i + k a p i t a ł s t r u k t u r a l n y

wiedza

umiejętności

innowacyjność

.....

oprogramowanie

b a z y d a n y c h

własność intelektualna

.....

zabiera ze sobą

p r a c o w n i k

p o z o s t a w i a w b i u r z e

WARTOŚĆ (KAPITAŁ) ORGANIZACJI

KAPITAŁ RZECZOWY

- energia
- surowce
- budynki, budowle, instalacje
- maszyny
- ziemia

KAPITAŁ FINANSOWY

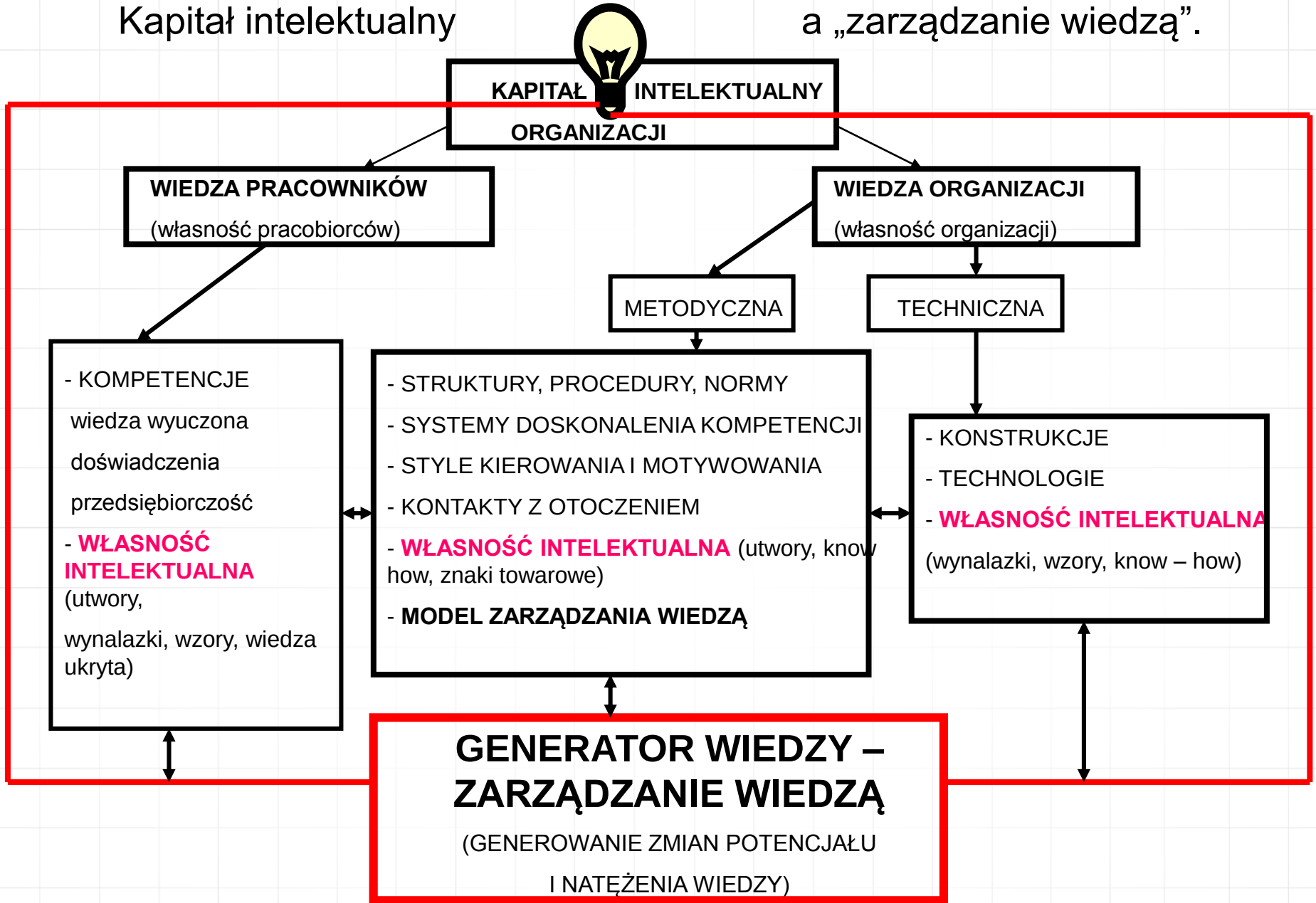
- zasoby
- płynność

KAPITAŁ INTELEKTUALNY

- wiedza pracowników
- wiedza organizacji

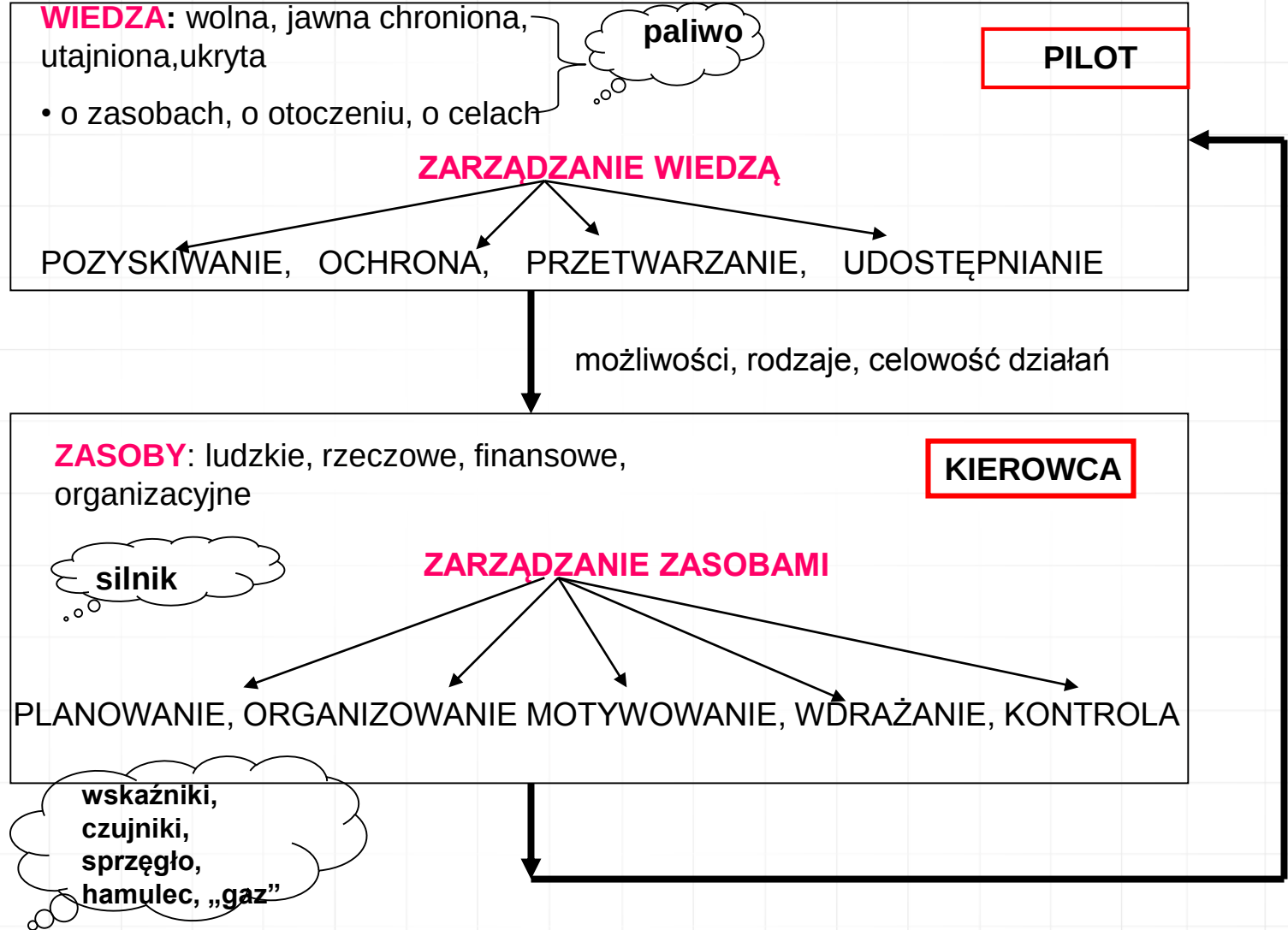
KAPITAŁ KLIENCKI

- wielkość i charakterystyka rynku
- perspektywy utrzymania pozycji rynkowej

ZARZĄDZANIE ORGANIZACJĄ

(samochód rajdowy)

Charakterystyczne cechy wiedzy

- **zmieniająca się postać** – w innej powstaje, w innej jest przetwarzana, przesyłana czy składowana, prezentowana, wykorzystywana,
- **ulotność** – wiedza powstaje i zanika, wymaga przypomnienia,
- **rozwój** - wiedza wcześniejsza stanowi podstawę wiedzy późniejszej – wiedzy wyższego poziomu,
- **suma wiedzy** jednostek to mniej niż zbiorowa wiedza,
- **w wymianie** wiedzy zawsze uczestniczą dawca i biorca wiedzy,
- **użyteczność**, tylko wówczas, gdy jest przyswojona w wystarczającej wielkości i jakości,
- **dewaluacja**, starzenie się,
- **adaptacyjność**
- **nieograniczona** (potencjalnie) **dostępność**,
- **skuteczność**, gdy
- jest użyta na czas,
- trafna (aktualna, dobrana, wyselekcjonowana, wiarygodna),

Dla potrzeb ZW za składniki wiedzy, należy uznać w szczególności:

- dane, banki danych,
- informacje, banki informacji,
- opinie, raporty, publikacje,
- wiedzę wyuczoną,
- doświadczenia, intuicje.

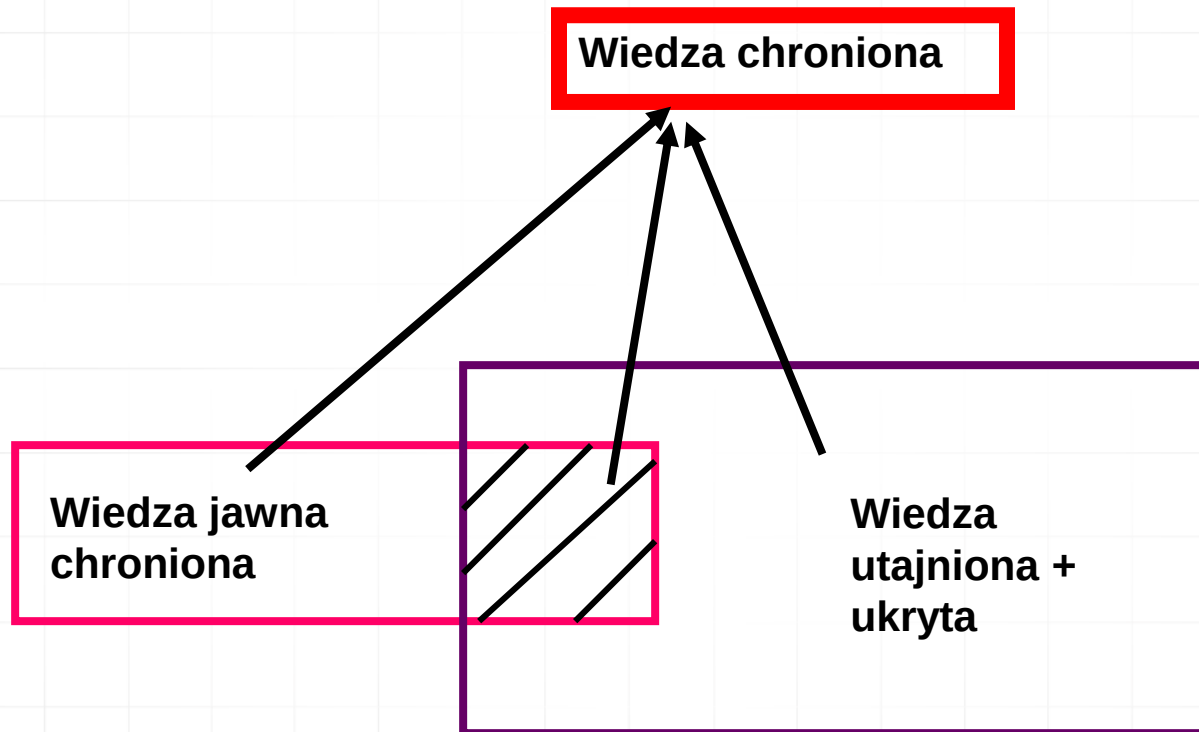
Elementy schematu modelu zarządzania wiedzą

(The Knowledge Warehouse Model – KWM)

- A. IDENTYFIKACJA zasobów wiedzy w organizacji
- B. BADANIE PRZYDATNOŚCI wiedzy
- C. OCENA POTRZEB w zakresie wiedzy
- D. ADRESOWANIE wiedzy
- E. POZYSKIWANIE wiedzy
- F. PRZETWARZANIE wiedzy
- G. KORZYSTANIE z wiedzy

Źródło: Opracowanie W. Kotarba, M. Kotarba

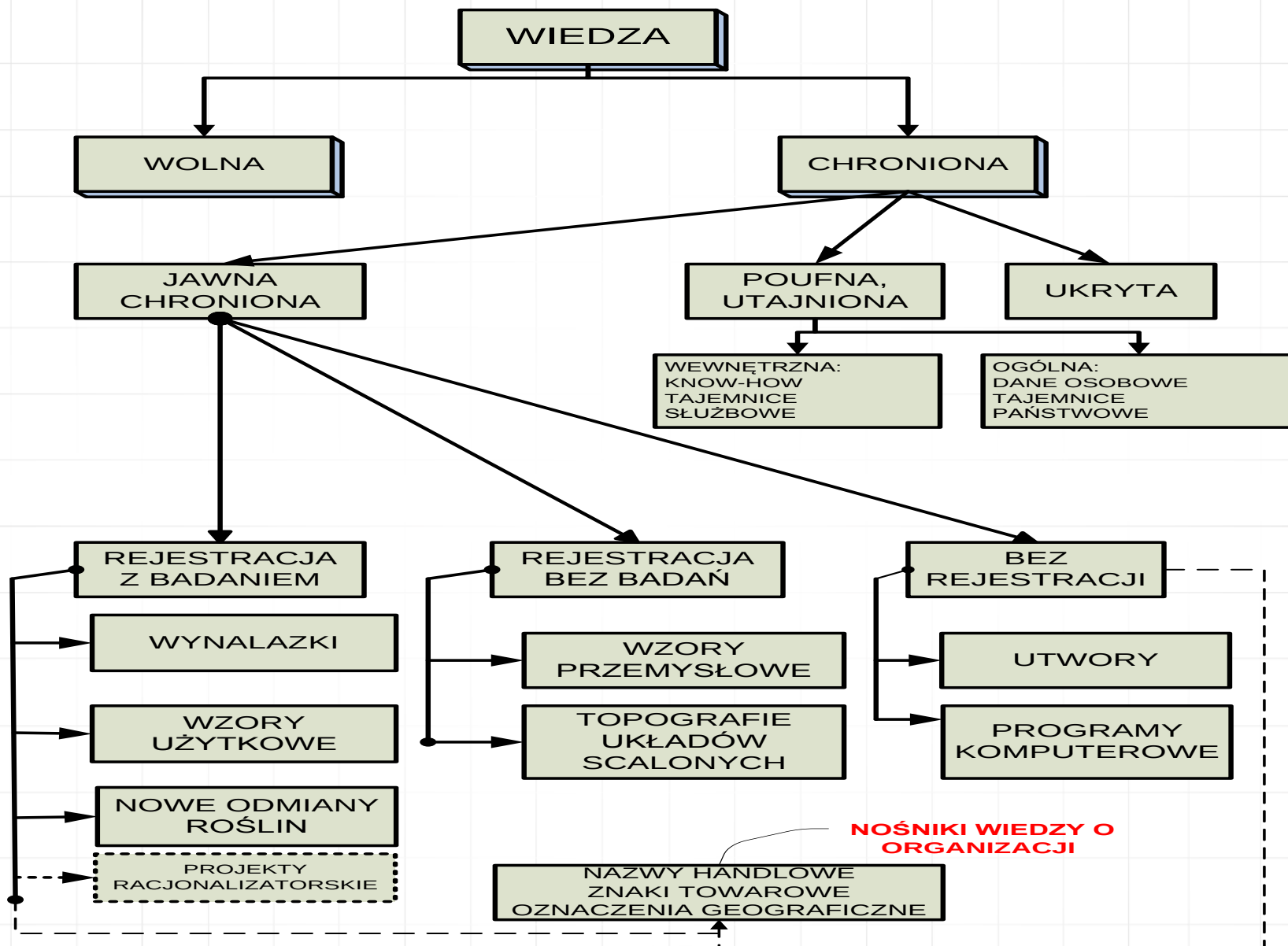
RODZAJE WIEDZY CHRONIONEJ WYKORZYSTYWANEJ W ORGANIZACJI

UZYSKIWANIE OCHRONY WIEDZY JAWNEJ

1. Przy zastosowaniu procedur rejestracyjnych – wydanie świadectwa potwierdzającego uzyskanie ochrony
 - 1.1. z badaniem
 - 1.2. bez badań
2. Bez potrzeby spełnienia jakichkolwiek formalności.

RODZAJE WIEDZY

ZGŁOSZENIA NA 1MLN POPULACJI (wybrane kraje)

Japonia	2875
Korea	2530
USA	701
Niemcy	586
Finlandia	349
Dania	306
W. Brytania	296
Szwecja	279
Austria	276
Norwegia	247

Francja	230
Szwajcaria	220
Rosja	165
Słowenia	161
Holandia	135
Moldawia	89
Chorwacja	82
Ukraina	75
Chiny	72
Hiszpania	70
Węgry	70
Czechy	57
Polska	53
Rumunia	42
Bulgaria	33
Słowacja	29
Estonia	17
Portugalia	15

Patenty udzielone w 2005 r. na terytoriach:

USA		143 806
Japonia		122 944
Korea		73 512
Niemcy	$17\,063 + 52\,325 \text{ (EUP)}$	$= 69\,388$
Francja	$10\,960 + 49\,732 \text{ (EUP)}$	$= 60\,692$
W. Bryt.	$10\,159 + 49\,512 \text{ (EUP)}$	$= 59\,671$
Chiny		53 305
Hiszpania	$2\,769 + 32\,833$	$= 35\,602$
Austria	$938 + 28\,420$	$= 29\,358$
Rosja		23 390
Kanada		15 516
Australia		10 979
Czechy	$1\,551 + 5\,298$	$= 6\,849$
POLSKA	$2\,522 + 168$	$= \mathbf{2\,690}$ (późne przystąpienie)

W roku 2006 już 2935 patentów (więcej niż w trybie krajowym w 2005)

Prawa wyłączne w mocy w Polsce ()

(w tys.)

	stan na	31.12.2004	31.12.2005
patenty		13, 8 tys.	14,6 (w tym 12 europ.)
prawa ochronne na wzory użytkowe		2, 5 tys.	2,5
prawa z rejestracji wzorów zdobniczych		1, 2 tys.	1,1
prawa z rejestracji wzorów przemysłowych		7, 1 tys.	8,9
prawa z rejestracji znaków towarowych		179, 4 tys.	193,3
tryb krajowy		86, 1 tys.	92,5
tryb międzynarodowy		93, 3 tys.	100,8
Prawa z rejestracji topografii		6 szt.	4 szt.

Patenty są udzielane - bez względu na dziedzinę techniki - na wynalazki, które są:

- nowe,
- posiadają poziom wynalazczy
- nadają się do przemysłowego stosowania.

Wynalazek uważa się za nowy, jeśli nie jest on częścią stanu techniki.

Przez stan techniki rozumie się wszystko to, co przed datą, według której oznacza się pierwszeństwo do uzyskania patentu, zostało udostępnione do wiadomości powszechnej w formie:

- pisemnego lub ustnego opisu,
- przez stosowanie,
- wystawienie
- lub ujawnienie w inny sposób.

Poziom wynalazczy

Wynalazek uważa się za posiadający **poziom wynalazczy**, jeżeli:

nie wynika on dla znawcy, w sposób oczywisty, ze stanu techniki.

- zaskoczenie dla znawców przedmiotu,
- ocena przy wykorzystaniu poziomu przeciętnej wiedzy

Przemysłowe stosowanie

Wynalazek uważany jest za **nadający się do przemysłowego stosowania**, jeżeli według wynalazku może być uzyskiwany wytwór lub wykorzystywany sposób, w rozumieniu technicznym, w jakiegokolwiek działalności przemysłowej, nie wyłączając rolnictwa.

Przedmioty wynalazku:

wytwór

sposób (wytwór)

wytwór i sposób

Potencjalna gotowość do realizacji

Możliwość powtarzalnego urzeczywistnienia.

Nie uznaje się za wynalazki w szczególności

- odkryć, teorii naukowych i metod matematycznych,
- wytworów o charakterze jedynie estetycznym,
- planów, zasad i metod dotyczących działalności umysłowej lub gospodarczej oraz gier,
- wytworów, których niemożliwość wykorzystania może być wykazana w świetle powszechnie przyjętych i uznanych zasad nauki,
- programów dla maszyn cyfrowych,
- przedstawienia informacji.

Wynalazki wyłączone z ochrony

- których wykorzystywanie byłoby sprzeczne z porządkiem publicznym, lub dobrymi obyczajami: nie uważa się jednak za sprzeczne z porządkiem publicznym korzystania z wynalazku tylko dlatego, że jest zabronione przez prawo,
- dotyczące odmian roślin i ras zwierząt oraz czysto biologicznych sposobów hodowli roślin i zwierząt (z wyłączeniem sposobów mikrobiologicznych i wytworów uzyskiwanych takimi sposobami),
- dotyczące sposobów leczenia ludzi i zwierząt metodami chirurgicznymi i terapeutycznymi oraz sposoby diagnostyki stosowane na ludziach lub zwierzętach (nie dotyczy produktów np. substancji, mieszanin stosowanych w leczeniu lub diagnostyce).

WYNAŁAZKI BIOTECHNOLOGICZNE WYŁĄCZONE Z OCHRONY

- ciało ludzkie w różnych jego stadiach formowania się i rozwoju oraz zwykłe odkrycie jednego z jednych jego elementów, włącznie z sekwencją lub częściową sekwencją genu
- sprzeczne z porządkiem publicznym, dobrymi obyczajami, moralnością:
 - klonowanie ludzi
 - modyfikacje tożsamości genetycznej linii zarodkowej człowieka
 - stosowanie embrionów ludzkich do celów przemysłowych i handlowych
 - modyfikacje tożsamości genetycznej zwierząt mogące powodować u nich cierpienia nie przynosząc istotnych korzyści medycznych
 - zwierzęta powstałe w wyniku modyfikacji tożsamości genetycznej

Patent

Patent – dokument wydawany przez urzędy patentowe; właściwie: ograniczone w czasie prawa właściciela rozwiązania technicznego do wyłącznego korzystania z wynalazku bądź wynalazków będących przedmiotem patentu w celach zawodowych lub zarobkowych na terenie państwa, które decyzją administracyjną patentu udzieliło, pod warunkiem wniesienia opłat za co najmniej pierwszy okres ochrony od daty zgłoszenia.

Istota patentu

- patent to wyłączość korzystania z rozwiązania będącego przedmiotem wynalazku poprzez możliwość zakazania:
 - wytwarzania, używania, oferowania, wprowadzaniu do obrotu lub importowania dla tych celów produktu będącego przedmiotem wynalazku
 - stosowania sposobu będącego przedmiotem wynalazku, jak też używanie, oferowanie, wprowadzanie do obrotu lub importowanie dla tych celów produktów otrzymanych bezpośrednio takim sposobem.

Patent jest zbywalny i podlega dziedziczeniu.

Wzór użytkowy

Wzorem użytkowym jest nowe i nadające się do przemysłowego zastosowania rozwiązanie o charakterze technicznym, dotyczące kształtu lub budowy przedmiotu o trwałej postaci albo przedmiotu składającego się ze związanych ze sobą funkcjonalnie części o trwałej postaci.

Wymóg postaci przedmiotu uważa się za zachowany także wówczas, gdy wytwór według wzoru użytkowego zdefiniowany jest przestrzennie przez powtarzalne elementy o stałym stosunku rozmiarów.

Wymóg trwałej postaci przedmiotu uważa się za zachowany także wówczas, gdy wytwór według wzoru użytkowego zmienia swoją postać w związku z korzystaniem zgodnym z przeznaczeniem.

Istota wzoru użytkowego

- zgłoszenie wzoru użytkowego zawiera rysunki przedstawiające istotne cechy techniczne wzoru.
- zgłoszenie wzoru użytkowego obejmuje tylko jedno rozwiązanie.
- zgłoszenie wzoru użytkowego zawiera jedno zastrzeżenie ochronne niezależne.

Przez uzyskanie prawa ochronnego nabywa się prawo wyłącznego korzystania ze wzoru użytkowego w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Prawo ochronne jest zbywalne i podlega dziedziczeniu, przy czym umowa o przeniesienie prawa ochronnego wymaga, pod rygorem nieważności, zachowania formy pisemnej. Przeniesienie prawa ochronnego staje się skuteczne wobec osób trzecich z chwilą wpisu tego przeniesienia do rejestru wzorów użytkowych.

Znak towarowy

Znakiem towarowym może być każde oznaczenie umożliwiające odróżnienie towarów jednego przedsiębiorstwa od towarów innego przedsiębiorstwa oraz możliwe do przedstawienia w rejestrze znaków towarowych w sposób pozwalający na ustalenie jednoznacznego i dokładnego przedmiotu udzielonej ochrony.

Znakiem towarowym, w rozumieniu ust. 1, może być w szczególności wyraz, włącznie z nazwiskiem, rysunek, litera, cyfra, kolor, forma przestrzenna, w tym kształt towaru lub opakowania, a także dźwięk.

Na znak towarowy może być udzielone prawo ochronne.

Istota znaku towarowego

- prawo ochronne na znak towarowy może być przeniesione na rzecz kilku osób jako wspólne prawo ochronne.
- wspólne prawo ochronne może być przeniesione na rzecz jednej osoby jako prawo ochronne na znak towarowy.
- prawo ochronne na znak towarowy może być również przeniesione w stosunku do niektórych towarów, dla których prawo to jest udzielone.

Prawo ochronne na znak towarowy jest zbywalne i podlega dziedziczeniu.

Oznaczenia geograficzne

Oznaczeniami geograficznymi w rozumieniu ustawy, są oznaczenia słowne odnoszące się bezpośrednio lub pośrednio do nazwy miejsca, miejscowości, regionu lub kraju (teren), które identyfikują towar jako pochodzący z tego terenu, jeżeli określona jakość, dobra opinia lub inne cechy towaru są przypisywane przede wszystkim pochodzeniu geograficznemu tego towaru.

Oznaczeniami geograficznymi są:

- 1) nazwy regionalne jako oznaczenia służące do wyróżniania towarów, które:
 - a) pochodzą z określonego terenu,
 - b) posiadają szczególne właściwości, które wyłącznie lub w przeważającej mierze zawdzięczają oddziaływaniu środowiska geograficznego obejmującego łącznie czynniki naturalne oraz ludzkie – których wytworzenie lub przetworzenie następuje na tym terenie;
- 2) oznaczenia pochodzenia jako oznaczenia służące do wyróżniania towarów:

Oznaczenia geograficzne

- a) pochodzących z określonego terenu,
- b) posiadających pewne szczególne właściwości albo inne cechy szczególne przypisywane pochodzeniu geograficznemu, czyli terenowi, gdzie zostały one wytworzone lub przetworzone.

Za oznaczenia geograficzne uznaje się również określenia o charakterze geograficznym nieodpowiadające dosłownie terenowi, z którego towar pochodzi, lub inne określenia używane tradycyjnie, jeżeli są one stosowane dla towarów pochodzących z danego terenu.

Istota oznaczenia geograficznego

- prawo z rejestracji oznaczenia geograficznego oznacza zakaz jego używania na obszarze Polski przez osoby, których towary nie spełniają warunków będących podstawą udzielenia prawa z rejestracji.
- osoby nieuprawnione nie mogą używać zarejestrowanego oznaczenia nawet z dodatkiem wskazującym na rodzaj wyrobu, jak „naśladownictwo”, „sposób”, „rodzaj”, „typ”.

Ochrona oznaczenia geograficznego jest **bezterminowa** i trwa od dnia dokonania wpisu do rejestru oznaczeń geograficznych.

Topografie układów scalonych

Przez topografię układu scalonego, zwaną dalej „topografią”, rozumie się rozwiązanie polegające na przestrzennym, wyrażonym w dowolny sposób, rozplanowaniu elementów, z których co najmniej jeden jest elementem aktywnym, oraz wszystkich lub części połączeń układu scalonego.

Przez układ scalony rozumie się jedno- lub wielowarstwowy wytwór przestrzenny, utworzony z elementów z materiału półprzewodnikowego tworzącego ciągłą warstwę, ich wzajemnych połączeń przewodzących i obszarów izolujących, nierozdzielnie ze sobą sprzężonych, w celu spełniania funkcji elektronicznych.

Istota topografii układów scalonych

Ochrona topografii ustaje po dziesięciu latach od końca roku kalendarzowego, w którym topografia lub układ scalony zawierający taką topografię był wprowadzony do obrotu, lub końca roku kalendarzowego, w którym dokonano zgłoszenia topografii w Urzędzie Patentowym, w zależności od tego, który z tych terminów upływa wcześniej.

Pierwszy okres ochrony topografii obejmuje okres do pięciu lat, ustalony wg powyższych zasad.

Drugi okres ochrony obejmuje pozostałe lata ochrony.

Prawa wyłączne na przedmioty własności przemysłowej

Przedmiot	Prawo
Wynalazek	Patent
Wzór użytkowy	Prawo ochronne
Wzór przemysłowy	Prawo z rejestracji
Znak towarowy	Prawo ochronne
Oznaczenie geograficzne	Prawo z rejestracji
Topografia układów scalonych	Prawo z rejestracji

Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej (UPRP)

Centralny organ administracji rządowej utworzony **28 grudnia 1918r.**
Urząd mieści się w Warszawie przy alei Niepodległości 188/192.

Zadania Urzędu Patentowego:

- przyjmowanie i badanie zgłoszeń dotyczących wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych, znaków towarowych i innych.
- orzekanie w sprawach udzielania patentów i dodatkowych praw ochronnych na wynalazki, praw ochronnych na wzory użytkowe oraz znaki towarowe
- rozstrzyganie spraw w postępowaniu spornym
- wydawanie Biuletynu Urzędu Patentowego
- wydawanie organu urzędowego pod nazwą Wiadomości Urzędu Patentowego
- prowadzenie centralnego zbioru polskich i zagranicznych opisów patentowych

Sprawdzenie czy nie zostały naruszone prawa wyłączne

W celu sprawdzenia należy zapoznać się ze stanami techniki w bazach UPRP lub zbiorach literatury patentowej dostępnych w bibliotece UPRP. W poszukiwaniu znacznie pomaga serwis Espacenet.

W bazie Urzędu Patentowego można znaleźć „Biuletyn Urzędu Patentowego”, które wydawane są w 26 egzemplarzach każdego roku.

Dziękuję za uwagę

Krzysztof Jamroziak